

Підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та регіону повинно супроводжуватись посиленням соціально-екологічної спрямованості впроваджуваних заходів, що реалізується шляхом вирішення таких основних завдань:

- покращення соціально-економічних характеристик, виробничих показників та умов праці;
- підвищення реальних доходів та платоспроможності населення;
- зростання освітнього і культурного рівня та медичного забезпечення населення.

Основними рисами організаційно-економічного механізму забезпечення ефективного функціонування промислових підприємств є:

- науково-обґрунтоване державне регулювання процесу сталого розвитку, що базується на основі використання можливостей економіки (природних сировинних ресурсів, виробничого, науково-технічного та інтелектуального потенціалу);
- визначення основних факторів та розробка важелів впливу на фінансово-господарську стабільність підприємства та регіону;
- стимулювання підприємств шляхом державного фінансування, кредитування, надання економічних пільг пріоритетам сталого розвитку.

Отже, у відповідності до концепції «Переходу України до сталого розвитку» постає необхідність стабілізації суспільного виробництва, впровадження нових господарських механізмів функціонування виробничої сфери та сфери послуг, забезпечення їх господарської та фінансової стійкості промислового підприємства.

Ці та інші обставини зумовлюють необхідність вивчення вищезазначених організаційних та техніко-економічних складових стабілізаційних процесів безпосередньо на господарських об'єктах із вивченням і врахуванням причин гальмування розвитку економіки на сучасному етапі, розглядом соціально-економічної ситуації як в регіоні, так і державі з метою виявлення стабілізаційних економічних факторів та використанням їх в умовах як підприємств, регіонів, галузей, так і економіки України загалом.

1. *Стратегія розвитку адміністративного району (Концептуальні засади організації соціально-економічного розвитку адміністративного району в контексті формування добровільних об'єднань територіальних громад Лановеччини / Б.М. Андрушків, Н.Б. Кирич, С.М. Співак та ін. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А, 2017. - 456 с.*

2. *Повний регіональний розрахунок – шлях підвищення ефективності територіальної оцінки, забезпечення її сталого розвитку / Б.М. Андрушків, О.О. Бендасюк, М.П. Войнарченко та ін. – Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2014. – 680 с.*

І.М. Тимків, Н.І. Буртник, С.В. Дручак
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Бюджетні установи і організації по своїй організаційній сутності не є прибутковими, оскільки створюються з метою задоволення соціально-економічних, культурних, освітніх і тому подібних потреб населення і грошові кошти на своє утримання і функціонування отримують з бюджету. Разом з тим основною умовою для отримання установою, яка утримується за рахунок коштів відповідного бюджету статусу неприбуткової є включення її в реєстр неприбуткових організацій.

Питання діяльності бюджетних установ, побудови їх системи обліку та аналізу досліджені у працях таких вітчизняних науковців як: Атамас П.Й., Джога Р.Т., Ларікова Т. В., Лищенко О.Г., Максимова В.Ф., Радецька О.О., Погорєлов І.М., Свірко С.В. та інші.

Починаючи з 2015 року введено в дію чимало податкових новацій, які стосуються питання визнання доходів на оподаткування неприбуткових установ та організацій. Варто зазначити, що до 2015 року бюджетні установи мали податкові преференції з податку на прибуток. Залежно від ознаки неприбутковості визначався перелік доходів, які не підлягали оподаткуванню. Все, що не потрапляло під цей перелік оподатковувалось податком на прибуток на загальних підставах.

Отож, з 01.01.2015 р. вступили в дію нові вимоги щодо оподаткування неприбуткових установ та організацій, запроваджені Законом України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи" [1]. З 13.08.2015 р. вдосконалено регулювання правового статусу і оподаткування Законом України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування неприбуткових організацій" [2].

Для визначення впливу цих законодавчих змін на діяльність бюджетних установ проведемо їх детальний аналіз. Відповідно до ст.14 ПКУ (п.14.1.121) неприбутковими установами та організаціями вважаються неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств відповідно до п. 133.4 ст. 133 цього кодексу [3]. Бюджетні установи можуть здійснювати комерційну діяльність (безумовно, не заборонену вітчизняним законодавством) і не оподатковувати отримані доходи податком на прибуток, за умови їх використання, виключно для фінансування видатків на утримання такої установи, реалізації мети та напрямів діяльності, визначених її установчими документами.

Бюджетні установи включені до переліку установ і організацій, що можуть не бути платниками податку на прибуток (пп. 133.4.6 ст.133 ПКУ), однак для реалізації даного пункту необхідно виконати наступні вимоги передбачені діючим законодавством.

Розглянемо детально ці вимоги.

1. Реєстраційні вимоги.

- неприбуткова установа чи організація має бути створена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;

- установчі документи неприбуткової установи містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб;

- установчі документи неприбуткової установи передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення);

- неприбуткова установа має бути внесена до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Слід зауважити, що відповідно розділу XX "Перехідні положення" ПКУ неприбуткові організації зобов'язані до 01.01.2017р. привести свої установчі документи у відповідність до норм ПКУ та у цей самий строк подати копії таких документів до контролюючого органу. Неприбуткові установи і організації, що не виконали даних вимог, після 01.01.2017р. виключаються з Реєстру і відповідно, втрачають статус неприбутковості. В такому випадку неприбуткова установа переходить в статус платника податку на прибуток або платника єдиного податку. До речі, обираючи систему оподаткування чи статус неприбутковості доцільно врахувати всі податкові навантаження (податок на прибуток, єдиний податок, податок на землю, тощо), залежно від специфіки своєї установи чи організації.

2. Вимоги щодо використання отриманих доходів.

Відтепер, неприбуткові установи можуть не оподатковувати податком на прибуток всі свої доходи, як від здійснення основної діяльності, так і надходження від комерційної діяльності що не пов'язана зі статутною, наприклад орендна плата, продаж основних фондів, пасивні доходи, тощо. Доходи бюджетної установи мають використовуватися виключно для фінансування видатків на утримання такої установи, реалізації мети та напрямів діяльності, визначених її статутними документами. Таким чином, доходи бюджетної установи від комерційної діяльності мають включатися до їх кошторису.

У разі встановлення контролюючим органом факту використання доходів для цілей інших, ніж передбачені установчими документами, є підставою для виключення такої організації з Реєстру неприбуткових установ та організацій і нарахування податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств, штрафних санкцій і пені відповідно до норм ПКУ.

Отже, податкове законодавство дає змогу бюджетним установам самостійно здійснити вибір – набути статусу неплатника податку на прибуток або бути платником податку на прибуток на загальних підставах чи перейти на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності. Слід наголосити, що дотримання реєстраційних вимог та вимог щодо використання доходів не є гарантією набуття статусу неприбутковості. Важливим акцентом в питанні статусу неприбутковості є правильна облікова політика бюджетної установи.

1. Законом України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи" від 28.12. 2014 р. N 71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Законом України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування неприбуткових організацій" від 17.07. 2015 р. N 652-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

Р.В. Федорович, В.М. Серединська, О.М. Загородна
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЛЬ АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ЗБУТОВОЮ ПОЛІКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Невід'ємним елементом організації збутової діяльності є створення корпоративної культури, оскільки вона формує корпоративний дух підприємства, забезпечує персонал системою правил і цінностей, а отже, забезпечує досягнення максимальних результатів.

За допомогою обліку здійснюється відображення фактичного стану збутової діяльності за основними її параметрами. Контроль забезпечує спостереження за збутовою діяльністю і роботою збутових підрозділів з метою виявлення відхилень, під якими слід розуміти здійснення операцій з недотриманням діючих законів, положень, стандартів, наказів посадових осіб, що ведуть до порушення планової, договірної, фінансової і трудової дисципліни.

За допомогою аналізу здійснюють контроль і оцінку стану збутових процесів та ефективності управління збутовою політикою, а також розробляють коригувальні дії.

Регулювання полягає у видачі керуючих дій та вживанні заходів, тобто в підтриманні керованих об'єктів в необхідному стані на основі застосування результатів аналізу.

Аналіз дає можливість кількісно і якісно оцінити зміни, що відбуваються у збутовій діяльності відносно заданої програми. За результатами проведеного аналізу